

ДР РАДОМАН БОЖОВИЋ: Поштовани председниче Републике,  
председниче Народне скупштине, чланови Председништва СФРЈ,  
поштовани народни посланици,

у складу са чланом 92. став 1. Устава Републике  
Србије, члана 127. став 1. Пословника о раду Народне  
скупштине Републике Србије износим Програм и предлажем  
састав Владе Републике Србије.

У овом судбинском времену, расплета југословенске државне кризе, интерес Републике Србије, њених грађана и српског народа у целини јесте вредносни оквир целине и програмске и практичне активности Владе Републике Србије. Наш је циљ успостављање мира, споразумно политичко решење југословенске кризе, као и укупни просперитет и развој наше Републике.

Неопходно је, вреднујући темељне интересе наше Републике, наставити програм конституисања у целини ефикасне демократске правне државе, са политичким и привредним слободама сваког њеног грађанина.

Наше окружење карактерише разбијање југословенске државе, оружана сецесија, државни терор, геноцид над делом нашег народа у делу југословенске државе, жесток притисак политички и економски, па и војни једног броја европских земаља, потпуно разорен правни, политички и економски систем југословенске државе, са синтетичким последицама, ратним жртвама и разарањима, избеглицама стотина хиљада људи и значајним социјалним проблемима.

Сопствени оптимизам у оваквом времену градим на чињеници да је Србија демократска држава са огромним развојним потенцијалима: производним, природним и предузетничким ресурсима. Нема друге алтернативе, већ одлучно поћи у ризик изградње слободне демократске државе, политичких и привредних слобода.

У својој међународној активности Влада ће полазити од неопходности заштите и унапређења виталних националних интереса Републике, свих њених грађана и српског народа које ескалација југословенске кризе и отворено мешање страних фактора, као и негирање постојања Југославије, озбиљно угрожава. Ослањајући се на континуитет и међународни и политички субјективитет Југославије, као и на позитивне међународне норме и принципе који су на страни Југославије, Србије и српског народа, Влада ће интензивирати политичке контакте са најважнијим и најангажованијим међународним организацијама, кворумима и телима и проширити контакте и сарадњу са старим члановима Савета безбедности организације Уједињених нација и утицајним и активним несврстаним земљама. Подржаће јачање улоге организације Уједињених нација у решавању југословенске државно-политичке кризе кроз мировне операције и директно ангажовање у текућем политичком преговарачком процесу. Из истог разлога, Влада ће се заложити да се предност у решавању југословенске кризе да оним форумима чији је члан Југославија, на чији процес размишљање и доношење одлука у вези са Југославијом, може директно утицати.

Имајући у виду сложеност геополитичког окружења Влада ће повећати пажњу према суседним земљама и настојати да кроз јачање политичких контаката и развој узајамно корисне сарадње позитивно утиче што је више могуће на њихово постављање према југословенској кризи и њеном расплету. С об-

зиром на веома висок степен зависности и међународне активности од садашњег стања односа у Југославији, успешна спољно-политичка активност доста ће зависити од нашег ангажовања на превазилажењу проблема у односима са другим југословенским републикама и народима који Југославију осећају као своју земљу, као и од успеха који ћемо у томе имати. Дискриминационе мере према привреди Србије и Југославије ће узроковати озбиљне штете нашој привреди које се процењују на неколико стотина милиона долара. Оне су економске, али срачунате на политичку уцену. Политика Владе биће усмерена на сарадњу са међународним, посебно европским економским окружењем, као и на мере правне дипломатске и пословне активности с циљем елиминисања њиховог негативног утицаја.

Влада ће радити на експанзији и дисперзији економске сарадње са свим земљама, тамо, где постоје заједнички интереси у нади да ће интерес капитала и профита надвладати политику дискриминације.

Поштовани посланици, полазно питање почетка изласка из кризе јесте стање у привреди и јавним службама Републике у сваком предузећу, банци и установи. Ту глобалну истину о економско-социјалном стању данас на крају 1991. године карактеришу: изражен пад друштвеног производа од око 9,6%, пад индустријске производње од око 20%, раст пољопривредне производње од око 20%, пад извоза за око 18%, пад увоза за око 20%, висок ниво губитака, неуравнотежен обим и структура потрошње. Велики финансијски дефицит са којима се улази у 1992. годину у домену јавних прихода и расхода, а посебно у пензионо-инвалидском осигурању од око 50 милијарди динара, у области здравствене заштите од око 10 милијарди динара, у остваривању права из колективног уговора друштвених делатности и фондовима заједничких резерви. Значајно погоршање социјалне структуре. Сада се близу 1/3 становништва налази у немогућности да задовољи своје егзистенцијалне потребе. Социјално-економски критеријуми показују да је највише сиротиње код пољопривредно-индустријског становништва.

Овај кратак приказ стања у Републици, иако је вама познато, био је нужен да би се реализација програма ове Владе могла сутра егзактније ценити. Непосредна активност Владе са циљем превазилажења изузетно тешког економског и социјалног стања, али и стварања реалних перспектива развоја одвијаће се, како у области системских решења, тако и њеном прагматском деловању.

Централно питање реалног помака у нашој привреди јесу власничке, финансијске и управљачке промене у самим предузећима. Овом питању треба прилазити економски развојно. Подстакнути стварањем нове власничке структуре са циљем веће ефикасности, деоницама ангажовати додатни капитал, отворити процес финансијских санација на принципу капитал интереса, стварајући услове за кооперативну интересну, уп-

рављачку, нову структуру, извлачење социјалне функције из предузећа. То се мора чинити у интересу кооперативности фондова иностраног капитала, банака и радника путем радничких деоница. Неопходно је да одмах профункционише фонд развоја и агенција за власничке промене, као и да се институционализују и друге тржишне институције, мислим на тржиште хартија од вредности, институт јавног дуга и сл.

Потребно је створити услове за економску приватизацију малих предузећа и радњи продајом, издавањем и сл. са циљем проходности приватног предузетништва. Простор за привредну слободу предузетништво појединаца и бизниса. Програм приватизације стамбеног друштвеног фонда, поштујући основне принципе социјалне правде, отклонити законске препреке и обезбедити да цене и услови продаје мотивишу станаре на откуп. Интензивирање власничких промена у крупним и средњим индустријским предузећима, с циљем ангажовања додатног капитала, повећање ефикасности предузетништва кроз модел институционалних власника, холдинг компанија, заједничких фондова, пензионог фонда, банака и деоница радника. Законски уредити, посебно, власничке промене у пољопривреди и код других привредних ресурса. Због специфичности власништва над земљом, а с циљем што веће валоризације овог ресурса. То значи, анализирати ефекте закона о враћању земље, афирмисати задружну својину, својину сеоског газдинства, модерну фарму, форму комбината и сл. Власничко преструктурирање подразумева и процес појединачне и динарске санације банака, мењањем структуре капитала у њима кроз инвестициону функцију конверзијом у деонице отписом, учешће у пројекту јавног дуга и другим моделима.

Неретко ће институција стечаја бити нужна форма за власничке финансијске и управљачке промене. Реч је о економско-развојном процесу, а не односу који се може успоставити наредбом. Ове промене су нужне како би се спречило да шпекулација и развлачење државног капитала буду представљене и легализоване као власничка трансформација. У области јавног сектора где је ангажован, а делом и још увек заробљен, огроман државни капитал, отворити простор за улазак на конкретним развојним програмима додатног капитала, а не расподељивати постојећи. То је посебно важно у пројектима: аутопутева, железнице, нафте и целе енергије, па и код телекомуникационог система. Концесије у овој области морају преферирати интерес за додатним иностраним капиталом, али интерес домаћег капитала и домаћих предузећа. Неопходно је што пре, у оквиру целине развоја стратегије Републике, сачинити студију изводљивости ослобађања развојних потенцијала уз инструменте подстицаја неразвијених регија, посебно Косова и Метохије. То институционализовати као трајни задатак.

Нови порески систем у Републици је потребно увезати са осталим променама у привредном систему на нивоу Републике, али и на нивоу савезне државе. Реформа финансијског

система има шансу на успех само ако тржиште буде општи амбијент, уз одређену социјалну функцију државе. Неопходно је организовати ефикасну пореску администрацију, као и доприносити стварању пореске свести. Спречити сада масовне шпекулације, утаје пореза и сл. Наплатљивост пореза је мера ваљаности пореског система и показатељ организова-ности државе. Спровести нову аграрну политику, с циљем веће малоризације аграрних ресурса и то променом структуре производње, подстицајем инвестиција у инфраструктуру посебно у наводњавање, сточарство и друге области, затим програма ревитализације села, даљим променама у власничкој структури политиком цена, откупа, резерви и подстицаја извоза, сталношћу пореске политике аграрним буџетом и другим мерама.

Учинак макро-политика које су највећим делом вођене на нивоу савезне државе је поразан. То значи и неопходност нашег утицаја у Савезној скупштини на адекватна решења у области економских односа са иностранством, курса динара, кредитно-монетарне политике, царинске политике, девизних резерви и других макрополитика. Било би погубно садашње нефункционисање у овој области савезне државе претворити у хаос на нивоу Републике. Бити спреман за заштиту од рушења економског система сецесијом Словеније и Хрватске, укључујући и нову валуту за оне делове земље који остају у Југославији. Утицати на конципирање антинфлаторног програма, како се не бисмо већ сутра нашли у свеопштем инфлаторном хаосу.

Неопходно је, на реалној основи, сачинити пројекат санације наслеђених огромних дефицита у области пензионо-инвалидских права и социјалних права. Што пре обезбедити сигурност исплате пензија и других социјалних права у целој Републици. То мора имати приоритет у раду Владе. У исто време, радити на концепту пензионог фонда доследно тржишним привредама. Посебно је потребно, преко института заједничких плата, обезбедити економску логику, да је реч о трошку. Неопходно је превредновати један број законских решења којима се кроз форму колективног уговора реализује монопол у делу привреде, институција и друштвене надградње.

У области културе, информисања, образовања и науке неопходно је операционализовати пројекте развоја на дужи рок и искључити честе промене културне, научне и образовне политике, облике финансирања примерене модерним државама на принципима програма и пројеката, укидањем мноштва посредничких институција. Неопходно је сачинити и нови пројекат здравствене политике и заштите, разликујући основну здравствену заштиту од врхунске медицине, а афирмишући поступно логику економског рачуна у овој области. Утврдити оптималну мрежу здравствених услуга, али и укинути мноштво посредничких институција и у овој области.

У реализацији суштине Закона о информисању неопходно је разредити мноштво наслеђених власничких и оснивачких

проблема, реализовати пројект ефикасне и рационалне организације Радио телевизије Србије, истину о Србији информацијом и обезбедити њену проходност у свет.

Заштита животне средине је једно од на дуги рок судбински важних питања укупног друштвено-економског развоја. Полазећи од поразне истине о стању загађености вода, ваздуха, земље, хране и потенцијалних последица прљавог рата. Нужно је одлучније мењати то стање, али и изграђивати развојну еколошку свест. Влада ће мењати однос државе према тзв. интервенцијама у привреди, опредељујући се за изградњу тржишних услова привређивања, деоничарство у власничким и финансијским променама у предузећима, измењтање социјалне функције из предузећа и сервисирање државних фондова дела социјалних трошкова.

Активну аграрну политику, антимонополски утицај и деоничарско подстицање нових развојних пројеката не само у привредној инфраструктури, морају бити начини односа државе према привреди. Неопходно је обезбедити функционисање целине државне структуре републике уредбом организације републичке управе, решавањем проблема у функционисању локалне власти узрокованих одлагањем локалних избора. Обезбедити јасан концепт реинтеграције власти у Републици на релацији Република-покрајина-град-општина. Обезбедити функционисање правосудног система.

У условима када је у једном делу југословенске државе на делу прљави рат против српског народа и ЈНА и када тај рат узрокује и многе последице по јавни ред и мир у нашим градовима, сигурност људи и имовине, неопходно је да надлежна министарства предузму све законске активности, како би наша Република остала безбедна и за грађане и за имовину.

У нади да ће што пре мир и преговори заменити ратно насиље које намеће Хрватска власт, неопходно је разрешавати низ практичних питања из области народне одбране и унутрашњих послова.

Потребно је радикално смањење, па и укидање једног броја институција, деценијама грађене административне структуре која је притисла Републику. То значи укидање непотребних институција и некорисних радних места на нивоу Републике, покрајина, града и општина. То се односи и на велики број посредничких институција које сада троше не мали део средстава намењен култури, образовању, науци, здравству, спорту и сл. Реч је о фондовима, тзв. трансформисаним сизовима, коморама, комитетима, заводима, заједницама, удружењима и сл. који се буџетски финансирају. То значи одмах отпочети процес радикалног смањења чиновничког апарата, као и промене у кадровској структури апарата.

Влада ће се залатати и за радикално смањење савезне администрације у складу са реалним променама у структури савезне државе. Имајући у виду реалне опасности које узрокују ратна разарања, блокаде од стране неких земаља Европске заједнице, насиље у економско-монетарном систему од



стране Словеније и Хрватске, потребно је управљати билансима енергије, билансима сервисирања обавеза према иностранству, билансима потреба за репродукционим материјалом из увоза, билансима хране, билансима робне размене са иностранством и у неким другим областима, али и тржишним принципима размене роба, услуга и капитала са републикама и деловима Југославије који остају у заједничкој држави, али и спречити шпекулације. Чињеница да је под притиском државног терора, геноцидног рата избегло хиљаде и хиљаде људи, неопходно је, уз кооперативност надлежних министарстава, Матице исељеника, Црвеног крста и међународних организација, а преко институције Комесаријата за избеглице, обезбедити низ конкретних активности на збрињавању социјалном, образовном, смештајном и здравственом, али пре свега и програм повратка избеглих људи на своја огњишта, тамо где су се за то стекли услови.

Чињеница да је Србија република равноправних грађана и да у њој равноправно живе и раде припадници и других народа и народности и националних мањина, Влада ће из домена своје надлежности обезбедити да у свакој варијанти расплета кризе у Југославији та права буду заштићена по најбољим међународним стандардима.

Поштовани народни посланици, ова Влада је спремна на сарадњу са свим посланичким клубовима, националним институцијама и установама наше Републике. Очекујем не само жестоку критику од опозиционих посланичких клубова, већ и њихову иницијативу, законске пројекте и сугестије. Неопходно је што пре донети закон о финансирању политичких странака заступљених у Парламенту. Ова Влада неће за своје евентуалне погрешне потезе кривити опозицију. Она јесте влада социјалиста, у чији састав је предложен један број нестраначки опредељених министара стручњака. Основа њене програмске активности јесте вредносни оквир те партије утемељен на интересима Републике, свих њених грађана и српског народа у целини.

Влада је спремна на сарадњу са радничким синдикатима на логици тржишних структура и права радника у делу мешовитог власништва.

Поштовани народни посланици, у околностима у којима ће деловати ова Влада, ако јој изгласате мандат, чине је утолико одговорнијом за флексибилност у решењима огромних економских, социјалних, политичких и развојних проблема. Влада ће бити ангажована на стратешким развојним питањима Републике, на решавању наше кризе мирним путем и политичким средствима, али је сигурно да ће морати огромну енергију трошити у решавању економско-социјалних проблема.

На основу ове суштине програма, а полазећи од Устава Републике Србије и Пословника о раду Народне скупштине, предлагем Народној скупштини следећи састав Владе Републике Србије:

За потпредседнике Владе Републике Србије предлагем: Србољуба Васовића, машинског инжењера, дугогодишњег директора Фабрике аутомобила "Застава" из Крагујевца, а сада председника СО Крагујевац, др Зорана Аранђеловића, доктора економских наука и професора на Економском факултету у Нишу, др Небојшу Маљковића, доктора уставног права, директора Мешовитог предузећа чији је оснивач ПКБ банка.

Да кажем да су доктор Зоран Аранђеловић и др Небојша Маљковић у овом судбинском времену, времену одбране интереса угроженог српског народа, провели дуже време у јединицама ЈНА као њени резервни официри.

За потпредседника Владе и министра финансија предлагем Јована Зебића, дипломираног економисту, досадашњег министра финансија.

За потпредседника Владе и министра рударства и енергетике предлагем мр Николу Шаиновића, магистра металуршких наука, досадашњег министра рударства и енергетике и угледног привредника.

За чланове и министре у Влади Републике Србије предлагем:

- за министра одбране Марка Неговановића, генерал-потпуковника ЈНА, помоћника савезног секретара за народну одбрану,

- за министра унутрашњих послова Зорана Соколовића, досадашњег министра унутрашњих послова и нашег народног посланика,

- за министра иностраних послова Владислава Јовановића, дипломираног правника, угледног дипломату, досадашњег министра иностраних послова,

- за министра за економске односе са иностранством и привредни развој Срђана Савића, доскорашњег подсекретара у Савезном секретаријату за економске односе са иностранством, а сада директора Спољно-трговинског предузећа "Хемтекс" у Београду,

- за министра правде мр Зорана Ћетковића, магистра правних наука, члана Извршног већа Скупштине АП Војводине и покрајинског секретара за међународну сарадњу АП Војводине и народног посланика,

- за министра пољопривреде, шумарства и водопривреде др Јан Кишгеџија, редовног професора Пољопривредног факултета у Новом Саду и покрајинског секретара за пољопривреду и водопривреду у Извршном већу АП Војводине,

- за министра индустрије Велимира Михајловића, дипломираног економисту, доскорашњег помоћника директора "14. октобра", сада председника СО Крушевац и нашег народног посланика,

- за министра саобраћаја и веза Жарка Катића, дипломираног економисту, угледног стручњака у области економских анализа путне привреде, председника Управног одбора Института за путеве у Београду,



- за министра за урбанизам, стамбено-комуналну делатност и грађевинарство Уроша Бањанина, нашег народног посланика, дипломираног инжењера грађевинарства и председника Скупштине општине Звездара,

- за министра трговине и туризма Саву Влајковића, дипломираног економисту и угледног привредника, а сада директора Покрајинског фонда за развој у АП Војводини,

- за министра за рад, борачка и социјална питања Бранку Јешић, досадашњег министра за рад, борачка и социјална питања,

- за министра науке и технологије др Дивну Трајковић, научног саветника, директора Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" у Београду, угледног научног радника у области фундаменталних наука,

- за министра просвете др Данила Ж. Марковића, доктора социолошких наука, досадашњег министра у Влади Републике Србије,

- за министра културе Миодрага Ђукића, дипломираног драматурга, директора Музеја позоришне уметности у Београду, председника удружења драмских писаца Србије,

- за министра за здравље др Николу Митровића, доктора медицинских наука досадашњег министра за здравље.

- за министра заштите животне средине др Павла Тодоровића, доктора медицинских наука, досадашњег министра за заштиту животне средине,

- за министра за омладину и спорт Драгана Кићановића, прослављеног кошаркаша "Партизана", досадашњег министра за омладину и спорт,

- за министра за везе са Србима изван Србије Станка Цвијана, дипломираног економисту, досадашњег министра за везе са Србима изван Србије и нашег народног посланика,

- за министра вера магистра Драгана Драгојловића, магистра економских наука, досадашњег министра вера,

- за министра за информације Миливоја Павловића, новинара и књижевника из Београда, генералног секретара Културно-просветне заједнице Србије.

Поред напред изнетих задатака, који стоје пред Владом и захтева времена, у коме се налазимо, као критеријум за опредељење за поједине кандидате за чланове Владе имао сам у виду стручни и радни квалитет кандидата, њихове способности и резултате испољене у досадашњем раду.

Верујем да ће за наше опредељење при избору чланова Владе корисно послужити и биографски подаци који су дати за сваког кандидата за састав Владе. Захваљујем се. (Аплауз.)